

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. IV. Quænam Sanctis ante sæculum sextum veneratio, ac nominatim S.
Sergio, fuerit delata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A
§ IV. Quænam Sanctis ante sæculum sextum veneratio, ac nominatim S. Sergio, fuerit delata.

S. Sergius, ut Theodoretus hic recitata verba

Antiquam enimvero admodum, quæ SS. Sergio et Baccho a Græcis, Latinis, aliisque exhibetur, venerationem esse, generatim, quæ Commentarii hujus prævii § 4 disseruimus, ostendunt; nunc spectatim magis, quam quidem antiqua ea sit, dicenda hoc § aperient. Ac primo quidem quod nominatim ad venerationem, S. Sergio delatam, spectat, antiquitatis huic attribuendæ testem locupletissimum habemus Theodoretum, Cyrensem in Augusta Euphratesia sæculo v. episcopum. Hic enim, qui Opere non uno edito inclaruit, lib. de Curandis ethnicorum affectibus cap. 11, quo de sanctis Ecclesie Martyribus potissimum tractat, sic scribit: Ex iis itaque (Christi fidelibus) viris ac mulieribus constituti sunt Martyrum chori.

B Ac philosophi quidem præclarique oratores oblivioni jam dati sunt; imperatorum vero ac magnorum ducum ne nomina quidem multi hodie norunt, cum tamen Martyrum nomina magis, quam familiarium, cuncti mortales sciant. Quin etiam nascentibus filiis ea imponi curant, ita custodiam illis tutelamque certissimam comparantes. Sed quid ego philosophos, imperatores ducesque commemoro, cum eorum quoque, qui passim Dii ferebantur, memoriam e mente hominum Martyres aboleverint?

fidem faciunt, festiuitate annua jam inde a sæculo quinto

C 46 Eorum namque templa una cum suis lucis sic destructa jam sunt, ut ne ulla quidem vestigia superent, nedum qua forma illorum aræ constiterint, scire homines possint. Earum vero rerum materia templis arisque Martyrum excitatis expiata est. Suos enim Mortuos Dominus Deus noster in templa pro diis vestris induxit. Ac illos quidem cassos gloria vanosque reddidit; suis autem Martyribus honorem illorum dedit. Pro pandis enim, diasisque ac dionysiis (hoc est, Jovis Liberique Patris solemnitatibus) Petro, Paulo, Thomæ, Sergio, Marcello, Leontio, Antonino, Mauricio aliisque sanctis Martyribus solemnitates populari epulo peraguntur, proque illa veteri pompa, pro turpi obscenitate ac impudentia fiunt modestæ, castæ ac temperantiæ plenæ festiuitates, non illæ quidem mero delibutæ, non commensationibus leves, non caehinnis solutæ, sed divinis canticis personantes, sacrisque sermonibus audiendis intentæ, in quibus ad Deum preces non sine sanctis lachrymis ac suspiriis summittuntur.

fuit honoratus, citiusque etiam illum, Surenorum hic relatum facimus,

47 Tali, qualis hic a Theodoretis describitur, solemnitate S. Sergii, non secus ac SS. Petri, Pauli aliorumque celeberrimorum martyrum, festiuitas annua celebrata fuit Theodoretis ætate ac proin jam inde a quinto, quo is floruit, sæculo, imo forte jam inde etiam a quarto; neque enim Theodoretus, feri id sua ætate primum cepisse, uspiam dicit. Adhæc insignis plane, quæ jam inde, ut apparet, a sæculo quarto vigerit, venerationis erga S. Sergium argumentum in Actis tum Græcis, tum Latinis suppeditatur. En verba, quibus id in Latinis sub finem refertur. Post

multum igitur tempus (nimirum a S. Sergii martyrio) religiosi viri, zelo Christi incitati, cæperunt expoliare corpus (S. Sergii nempe) de loco suo, venientes de castro Syro, veluti quemdam thesaurum pretiosissimum; sanctus vero Sergius non permisit corpus suum occulte transferri, quod publice propter Christi confessionem triumphalibus suppliciis punitum est, sed deprecatus est Deum ignem succendi in eodem loco, non ut eos, qui furari conabantur, ulcisceretur, aut etiam exureret, sed caliginem quoque noctis inlustraret tale furtum in Ruzaphatam castellum; quod et factum est. Incenso ergo igne in loco, ubi corpus jacebat, quidam de habitatoribus castri videntes, penitusque usque in cælos flammam elevari, putaverunt, a quibusdam hostibus maximum illum ignem factum fuisse, et armati egressi sunt, et persequebantur eos, qui furari temptaverunt corpus sancti Martyris; illi autem postulantes eos permiserunt ibidem diebus paucis persistere; et ædificium facientes ex lapidibus et luto in loco, ubi jacebat, et cooperientes super in honorem Martyris sic recesserunt.

48 Magna enim vero in S. Sergium sacrasque ejus exuvias veneratione sese fuisse abreptos, Castri Syrensis incolæ, suo hisce verbis relato facinore, utut haud sat probando, manifestarunt; quamvis autem id non prius, quam cum jam multum tempus a S. Sergii martyrio esset elapsum, accidisse ex ipso eorumdem verborum initio intelligatur, sæculo tamen quinto, ut jam monui, fortasse fuisse antè, existimo, quod in Sanctorum nostrorum Actis facto jam relato proxime subdatur aliud, quod serius, quam hoc, accidisse innuitur, et tamen sæculo quinto non multum propecto evenit, uti ex jam nunc dicendis patescet. Id verbis, quæ mox datis proxime subjunguntur, sequentibus hisce Acta exponunt. Paulatim itaque proficiente religione Salvatoris nostri Domini Jesu Christi, convenientes in unum sanctissimi episcopi, numero quindecim, ædificaverunt juxta castrum Ruzafatam martyrium dignum confessionis ejus, transtuleruntque ibidem sancti Martyris corpus et deposuerunt in eodem martyrio per eandem diem, qua passus est, die septima mensis Octobris. **Serius sane, quæ hic narrantur, evenisse, quam tentatum a Syrensi castri incolis S. Sergii corporis furtum, palam esse videtur ex eo, quod, postquam hoc narratum est, illa demum, Paulatim proficiente Religione, accidisse referantur; verum unde, sæculo quinto non multum propecto facta esse, potest probari? Alexander, Hierapolitanus in Syria Euphratesiensi sæculo quinto episcopus, in concilio Ephesino, anno 451 adversus Nestorium celebrato, cum Joanne, patriarcha Antiocheno, aliisque nonnullis Orientis episcopis pro Nestorio contra S. Cyrillum, patriarcham Alexandrinum, stetit.**

49 Licet autem deinde Joannes in Nestorii damnationem consensisset, sicque in concordiam cum S. Cyrillo rediisset, Alexander non tantum exemplum ejus sequi constanter recusavit, verum etiam sese a Joannis, quod et concilii Ephesini in Nestorium decreta amplecteretur, et sancto Cyrillo esset unitus, communionem separavit, nec unquam vel ad concordiam, vel ut Nestorium damnaret, potuit adduci. Hinc Joannes, ut hominis, sedem metropolitancam, quæ ad patriarchatum Antiochenum spectat, occupantis, aliorumque ei adherentium episcoporum contumaciam seu

ACTORE
C. B.

E quod ante sacram S. Sergii ædem, ab Alexandro, Hierapolitano episcopo,

F

uti e scripta ab hoc occasione, quæ hic exponitur,

AUCTORI
C. B.

seu frangeret, seu puniret, in duorum ex his locum, consentiente, ut apparet, aut certe non refragante imperatore Theodosio Juniore, alios episcopos ordinavit. Adhuc Joannes in Hierapolitanae diocesis ecclesia, S. Sergio sacra, quae episcopum antea haud habuerat, episcopum consecravit, eamque a diocesi Hierapolitana avulsit. Alexander alique sex ei adherentes provincia Hierapolitanae seu Augustae Euphratesiae episcopi maxime hinc moti epistolam ad Eudociam, imperatoris uxorem, Pulcheriamque ejusdem sororem, ambas augustas, dederunt, enixissime flagitantes, ut, re ad imperatorem delata, et ecclesiam, S. Sergio sacram, metropoli Hierapolitanae, cujus ante fuerat, reddendam, et ulteriora Joannis in provinciam Hierapolitanam seu Augustam Euphratesiam molimina comprimenda curarent.

epistola.

50 Epistola illa inter diversas anno circiter 452 scriptas, quas Christianus Lupus anno 1682 Lovanii edidit, annoque 1707 in nova conciliorum Collectione Stephanus Baluzius recudit, locum obtinet centesimum trigesimum quintum. Verba, huc potissimum spectantia, quae comple-

B tūtur, transcribo. In ea itaque praefati episcopi, acerbissime nec, ut apparet, sat juste ac moderate de Joanne, patriarcha Antiocheno, conquerentes, sequentem hunc loquuntur in modum: Contra nostram provinciam oblatravit, et contra sanctorum Patrum regulas duos episcopos ordinavit abominabiles viros atque perversos et totius operatores lascivia. Pervasis vero et martyrium sancti et boni victoris Sergii martyris, quod sub Hierapolitana erat ecclesia, et noviter illic contra morem ordinavit episcopum, cujus nec latet iniquitas, sed omnibus nota est. Ob hoc compulsi sumus Deo amicissimos clericos ac monachos destinare cum praesentibus, per quas vestram quaesumus pietatem, ne despiciatis ecclesias Dei, sed edocetis de his, quae contra nos fiunt, iniquitatibus piissimum et amicum Christi principem nostrum; suadeatis vero, ut jubeat ejus imperium iniquas ordinationes vacare; episcopos vero nostrae provinciae secundum sanctorum beatorumque Patrum regulas ordinationes celebrare. Basilicam vero sancti et boni victoris Sergii martyris secundum pristinum morem sub ecclesia

C hujus esse metropolis, uti erat, antequam et magnum id ipsum templum fabricatum est, et illi altissimi muri et alia intra eandem munitionem aedificia. Decet enim sanctitatem vestram et hanc iniquitatem removere, et sanctorum beatissimorumque Patrum regulas roborare, quorum orationibus vestrum munitur imperium.

51 Inter epistolas supra memoratas, quas primum Lupus, iteratisque deinde typis Baluzius edidit, duae adhuc aliae, 147 nempe et 165^a occurrunt, in quibus laudatus Alexander, Hierapolitanus episcopus, nonnulla praeterea, quae huc spectant, proloquitur, in priori quidem haec: Nec si mihi totum caelorum regnum (patriarcha Antiochenus) Johannes, cujus non est dominus, dederit, non autem dico Rasaphas et alias hujus solitudinis (in qua scilicet Palmyram versus situ erat Resapha) civitates, ei communicare sustinebo; in posteriori vero isthaec: Quam enim speciem contrarietatis adversum me Antiochenus non exercuit? Nonne militum magistros et judices adversum meam armavit

aliquae duabus colligitur, saeculo v Resaphae exstructam, evenisse videtur,

humilitatem? Nonne Martyris (S. Sergii nimirum) ecclesiam a me abstulit, in quam fere trecentas auri libras expendimus, et ecclesiam sub debito fecimus? Ex hisce porro trium, quas dixi, epistolarum textibus simul acceptis eruditi, nec, ut apparet, immerito, conficiunt, saeculo v ab Alexandro, Hierapolitano episcopo, ante exortas ipsum inter et Joannem, patriarcham Antiochenum, Nestorianae haereses occasione simulatas, Resaphae insignem ecclesiam S. Sergio martyri, trecentis auri libris in sacrum istud aedificium expensis, propriae ecclesiae ari alieno hinc obligata, exstructam ac dedicatam, totumque praeterea locum, quem et aliis multis aedificiis ornavit, muris altissimis circumdatum, atque adversus Saracenorum incurSIONES munitum fuisse.

52 Ac ego quidem hanc ecclesiam cum ecclesia, quam ab episcopis numero quindecim, Resapham ingressis, aedificatam, sacrisque S. Sergii martyris reliquiis, cum ab iisdem episcopis fuisset consecrata, decoratam fuisse, Latina Sanctorum nostrorum Acta recitatis num. 48 verbis perhibent, esse puto eandem, atque id quidem idcirco potissimum, quod nec ante, nec post conditam ab Alexandro Hierapolitano S. Sergio Resaphae ecclesiam insignis altera eidem ecclesia ibidem fuisse exstructa noscatur. Acta interim haud sat accurate loquuntur, notareque debuissent videntur, S. Sergii ecclesiam ab episcopis numero quindecim Resapham ingressis, non quidem aedificatam, sed tantum, cum jam, Alexandro Hierapolitano sumptus suppeditante, aedificata fuisset, ab iisdem, seu potius ab uno dicto Alexandro, quatuordecim aliis episcopis assistentibus, dedicatam, illatisque deinde in illam sacris S. Sergii exuviis fuisse ditatam. Jam vero, cum sacra isthaec S. Sergio ades, ab episcopis, ut Acta Latina perhibent, numero quindecim dedicata, ab ecclesia, quam Resaphae ex dictis eidem sancto Martyri Alexander, Hierapolitanus episcopus, circa concilii Ephesini, anno 451 contra Nestorium celebrati, tempus, quintoque proinde saeculo non multum protracto, exstruxit, diversa, uti ex dictis apparet, non sit, illiusque ante exstructionem supra memoratus, quo S. Sergii corpus Resaphae auferre Surenis, insignis vel sic venerationis erga Sanctum argumentum praebentes, tentarunt, con-

53 Ac primo quidem, cum ecclesia, quam ibidem S. Sergio erexit, ab ecclesia ex dictis, quae post tentatum a Surenis corporis S. Sergii furtum Resaphae aedificata fuisse in Actis perhibetur, diversa non sit, haecque, uti in hisce traditur, eadem, qua sanctus hic Martyr, fuso pro Christo sanguine, ad Superos migravit, septima Octobris die consecratam fuerit, dies sane, quo illam solemniter ab Alexandro Hierapolitano dedicari contigerit, exploratus habetur, si Sanctorum modo Actis sit standum. At vero erit fortassis, qui, quo horum ea in re fidem infirmet, hic objiciat Calendarium Copticum, a Kircheri, ut suspicamur, Latine redditum supraque adhuc laudatum, in quo

magna in veneratione fuisse ostendit.

E

F

Sacra illa ades die, quo in Actis traditur, septimo Octobris.

ad

A ad 15 Novembris notatum invenitur, Fundatio ecclesie S. Sergii martyris in Rosepha. Et sane, cum in alio prætereæ Calendario Coptico, scabrose in linguam Latinam converso, supraque adhuc pariter laudato, ad quintam decimam itidem Novembris diem memoretur Dedicatio ecclesie SS. Sergii et Bacchi in urbe Rassaphe, fueritne ecclesia illa 15 Novembris, qua ejus seu fundatio seu dedicatio in binis hisce Calendariis signatur, an potius 7, uti in Actis asseritur, Octobris die consecrata, in dubium haud omnino immerito revocari posse videtur. Attamen cum in Calendariis aliisque Fastis sacris Sanctorum festivitates, ecclesiarum dedicationes, aliæque similia non raro etiam aliis, quam quibus evenere, diebus commemorentur, Sanctorum nostrorum Actis, solemnitate, qua constructam a se Resaphæ S. Sergii ecclesiam Alexander, Hierapolitanus episcopus, consecravit, septima Octobris die dicitur signantibus, adhaerendum puto.

nec uni S. Sergio, sed Baccho prætereæ

B 34 Verum an recte etiam eadem Acta, dum ecclesiam illam S. Sergio dedicatam, sacrasque ejusdem sancti Martyris reliquias in eam fuisse translatas, memorie produnt, nullam prorsus de S. Baccho, non secus atque non ejus etiam nomini sacra illa ædes tunc dedicata, reliquisque, facta harum in illam translatione, decorata fuisset, mentionem instituunt? Sanctorum nostrorum Acta Græca, a Metaphraste adornata, a Latinis Actis hic dissonant, sicque num. ultimo habent: Paulatim crescente pietate in Salvatorem et Dominum nostrum Jesum Christum, episcopi numero quindecim, ingressi civitatem Rosaphorum, insigne templum Sanctis (Sergio nempe simul et Baccho) extruunt, et, cum id consecrasset, in eo deposuerunt divinas Martyrum reliquias. Hic itaque testantibus Græcis Metaphrasticis Sanctorum Actis, templum, quod Alexander, Hierapolitanus episcopus, Resaphæ condidit, non tantum S. Sergio, verum etiam S. Baccho fuit extructum, illataque in id tam hujus, quam illius fuere sacræ exuvie. Verum unde hæc Metaphrastes didicit? Cum Græca, quæ contexit Acta, ex iisdem, ut supra docui, antiquioribus Actis Græcis, e quibus, quæ hæc ex dictis accurate exprimunt, Latina Sanctorum Acta fuere accepta, deprompsit, nec tamen in hisce, vel Bacchi etiam nomini templum Resaphense fuisse consecratum, vel sacras ejusdem sancti Martyris exuvias in id fuisse illatas, memoratur, oportet, ut Metaphrastes documenta alia, in quibus tam hoc, quam illud esset notatum, sibi prælucentia habuerit, vel certe, ut Acta antiquiora Græca, quibus ad sua adornanda usus est, interpolata, uti etiam alibi (adi num. 15 et seq.) fuisse illa videntur, hac in parte fuerint. Ut sit, Resaphense equidem templum non tantum S. Sergio, est etiam S. Baccho dedicatum, illatisque in id tam hujus, quam illius sacris reliquiis ditatum fuisse, videtur. Etenim, ut ambo hæc asserta eo, quo hic proferuntur, ordine confirmem, in Calendario Coptico, supra jam plus semel laudato, in quo, scabrose, ut dixi, in linguam Latinam converso, Resaphensis, de quo hic, templi seu ecclesie dedicatio ad quintam decimam Novembris diem signatur, sacra isthæ ædes non tantum S. Sergii, sed etiam S. Bacchi nomine insignitur. Verba Calendarii repeto: Dedicatio ecclesie SS. Sergii et Bacchi in urbe Rassaphe.

consecrata fuisse videtur,

35 Opponi quidem hic potest, Resaphensem, de qua hic, ecclesiam in Calendario itidem Coptico, supra pariter laudato, latineque, ut suspicamur,

per Kircherum reddito, solo S. Sergii nomine condecorari, idque etiam ab ipsomet Alexandro, Hierapolitano metropolitano, qui ecclesiam illam erexit dedicavitque, in tribus supra laudatis epistolis fieri; verum non raro accidit, ut ecclesie, quæ duobus tribusve aut etiam pluribus Sanctis dedicate fuere, solo Sancti præcipui, seu qui ceteris nominis celebritate sanctitateve præcellere existimatur appellari et a vulgo et ad hujus exemplum a scriptoribus soleat, non secus atque homines, quibus plura Sanctorum nomina in Baptismate indita fuere, priori dumtaxat, ceteris omissis, communiter appellari consuevere. Quod cum ita sit, ex eo sane, quod et in Calendario Coptico, proxime iterum laudato, et ab Alexandro, Hierapolitano episcopo, solo S. Sergii nomine Resaphensis ecclesia insignitur, neutiquam consequitur, ut hæc simul et S. Sergio et S. Baccho consecrata haud fuerit. Imo vero, cum eadem ecclesia non tantum in Coptico altero num. præced. alibique laudato, verum etiam in aliis monumentis SS. Sergii simul et Bacchi nomine condecorata reperitur, quo hæc cum Calendario Coptico, per Kircherum Latine reddito, nec non cum præfatis Alexandri Hierapolitani epistolis, in quibus solo S. Sergii nomine insignitur, in concordiam adducantur, hoc in illis ex recepta passim, qua, ut jam monui, ædes sacræ, pluribus Sanctis consecratæ, præcipui tantummodo nomine venire solent, consuetudine dumtaxat fieri, dicendum apparet, standumque proinde altero, quod num. præced. alibique laudavi, Calendario Coptico monumentisque aliis, quæ, cum Resaphensem ecclesiam sanctorum Bacchi simul et Sergii nomine condecorant, suffragantur Metaphrasticis Sanctorum nostrorum Actis Græcis, in quibus, Resaphensem ecclesiam non tantum S. Sergio, verum etiam S. Baccho extructam dedicatamque fuisse, memorie proditur, quemadmodum, quæ proxime ex iis recitavi, verba fidem faciunt.

F 36 Quod modo ad sacras S. Bacchi, quas Alexander, Hierapolitanus episcopus, in Resaphensi a se constructa ecclesia etiam deposuerit, reliquias spectat, videtur et hac in re Actis Metaphrasticis Græcis assentiendum. Etenim S. Julia martyr una cum SS. Sergio et Baccho in codicibus Hieronymianis, Martyrologio Romano Parvo seu Veteri, Adone et Nothero sub una eademque annuntiatione hodie conjungitur; id autem, cum Julia eodem tempore, quo Sergius et Bacchus, martyrio coronata haud fuerit, alia de causa fieri non videtur, quam quod, ut Florentinius in suis ad Martyrologium Hieronymianum Annotationibus hodie observat, eodem loco, quo hi, deposita quiescat. Quare cum quantum ad S. Juliam, quam reapse eodem, quo SS. Sergius et Bacchus, loco quiescere sepultam, Adonianum supra num. 6 et 7 huc transcriptum Sanctorum elogium in fine tradit, res ita vere, ut Florentinius notat, habere videatur, nec Bacchus, qui sub una eademque annuntiatione hodie cum Sergio in mox memoratis Fastis sacris conjungitur, eodem die, quo Sergius, martyrium, ut jam supra docui, consummarit, amorum isthæ in Fastis sacris conjunctio facta pariter, quod, quo loco hujus, eo etiam illius sacra lipsana jaceant recondita, non immerito potest videri. Attamen cum reponi hic queat, Bacchum cum Sergio, quod, quamvis quidem cum hoc non consummarit, inceperit tamen martyrium, in præfatis Fastis sacris etiam posse conjungi, aut etiam, si ob sacra amorum lipsana,

AUCTORE
C. B.

E

tuncque etiam, ut apparet, tam hujus, quam illius

F

AUCTORE
C. B.

psana, quæ uno eodemque loco sint recondita, sub una annuntiatione hodie copulentur, fieri id posse, quod, etsi quidem non tunc, cum S. Sergii reliquias in condita a se Resaphensi ecclesia Alexander, Hierapolitanus episcopus, deposuit, sacra iis fuerint adjuncta S. Bacchi lipsana, id tamen aliquandiu post factum fuerit; cum, inquam, reponi isthæc hic queant, aliud præterea, quo sacras etiam S. Bacchi reliquias in Resaphensi ecclesia ab Alexandro Hierapolitano, sæpissime jam laudato, fuisse depositas, ostendam, in medium adduco.

sacræ ezwivæ,
in illam fuerit
illata:

37 Ado in Sanctorum nostrorum elogio supra huc transcripto, statim atque S. Sergium, capite truncatum, martyrium consummasse narravit, subjungit; Parvo autem tempore interposito, beatum quoque Bacchum a loco, quo tumultus fuerat, elevantes honorabili Martyribus loco juxta sanctum Sergium composuerunt. Haud multo itaque post S. Sergii martyrium tempore elapso, ad locum, quo hic tumultus jacebat, seu Resapham sacra S. Bacchi ossa, sancto Viennensi Martyrologo teste, fere translata. Nec est, cur scriptori huic fidem hic denegemus. Cum enim B etiam S. Bacchi corpus Resaphæ olim haud modico temporis spatio jacuisse reconditum, apud omnes in confesso sit, hodieque fortassis ex parte adhuc jaceat, cur id alio potius, quam assignato per Adonem, tempore advectionem eo fuisse, credamus? Accedit, non esse, cur Adoni rationem, qua impulsus, S. Bacchum e loco seu Barbalisso, quo martyrium subiit, Resapham haud diu a S. Sergii martyrio fuisse translatum, scripserit, defuisse putemus, licet interim eam compendiariorum morem sequens nuspam prodat. Jam vero, cum sacra etiam, uti ex jam dictis dubitandum non apparet, S. Bacchi lipsana haud dudum post S. Sergii martyrium ac proin jam inde a sæculo quarto Resaphæ, e castro, Barbalisso nomine, eo translata, prope S. Sergii corpus quieverint, ambigendum non apparet, quin, cum hoc Alexander, Hierapolitanus episcopus, in exstructam a se Resaphæ ecclesiam sæculo quinto, haud multum ex dictis provento, transtulit, sacra quoque in hanc S. Bacchi lipsana tunc transtulerit, uti in Sanctorum Actis Græcis, a se adornatis, memoriæ prodit Metaphrastes; cui proinde non magis ad hoc asserendum, quam Adoni ad eorundem sacrorum S. Bacchi lipsanorum Barbalisso Resapham translationem haud dudum post S. Sergii martyrium consignandam, monumenta antiqua, fide digna, arbitror defuisse.

deinceps autem,
sæculo v
adhuc tabente,
Sancti.

38 Atque ita quidem modo habemus, et Resaphensem ecclesiam S. Sergio simul ac S. Baccho ab Alexandro, Hierapolitano episcopo, dedicatam, et sacras ab eodem tam hujus, quam illius reliquias in eam fuisse translatas. Nec, sacro hoc thesauro exstructam a se ecclesiam ditasse, Alexander contentus ipsum præterea, quo sita hæc erat, locum, Resapham nimirum, muris altissimis, ut jam supra dixi, circumdedit. Cum enim, ut apparet, signis et prodigiis SS. Sergii et Bacchi sepulcrum Resaphæ Dominus illustraret, ingens hæc, ut videtur, peregrinorum id visitantium pretiosisque donariis, quo Sanctos sibi propitios redderent, condecorantium, multitudo consuebat. Alexander itaque, quo, ut apparet, et insatiam vicinorum, a quibus tum ecclesiæ a se ædificatæ, tum maxime asservatis in hac thesauris timebat, Saracenorum rapacitatem cohiberet, tutamque adversus horum insultus peregrinis Resapham redderet, altissimos muros, quibus hanc muniret,

ecclesiæ a se ibidem conditæ adjungendus duxit. D Nec, id eum fecisse, fructu, ut apparet, caruit; partim enim hinc factum videtur, ut Sanctorum sepulcrum a frequentioribus deinceps Christianis visitari cæperit, aut saltem ut solitus horum ad illud concursus non desierit. Ut sit, Sanctos equidem sæculo v, cum jam Resapha muris, quod ex supra dictis anno circiter 450 evererit, ab Alexandro fuisse circumdatata, crebris ad suum Resaphæ sepulcrum peregrinationibus fuisse honoratos, verosimillimum ex jam dicendis apparet.

39 Nicephorus Callistus Historia Ecclesiasticæ lib. xv, cap. 25 insigne miraculum, quod sub Acacio, patris Constantino Constantino, anno 471, quemadmodum in chronologica patriarcharum Constantinopolitanorum Historia, Operis nostri tom. I Augusti præfata, videre licet, ad sedem illam promotum, acciderit, sequentibus hisce narrat verbis: Archisynagogus quidam inter Judæos cum pueris duobus in tumultu concitato, perinde atque is author ejus fuisse, correptus, crudeliter a viro consulari excruciatum est, multis hominibus præsentibus. Is autem inter tormenta varia illud tantum vociferatus est: O Deus sancti Sergii, adjuva me. Sancto Sergi, tu nosti. Judices porro fingere et assimilare hæc Hebræum putantes, ad ignem, ut vivus combureretur, qui verba ea protulisset, condemnarunt. Et ecce in media flamma equites duo, candidis induti stolis, apparentes, horis multis illum ab igne intactum conservarunt, et multitudo, in flammam insiliens, hominem inde rapuit. Qui, deinde baptizatus, Sergius nominatus est: atque ille non minus mente quoque illuminatus, substantia sua, quam multam habuit, vendita, in pyræ ejus loco amplissimum Sergio martyri templum extruxit: ubi, capite raso, reliquam juxta Dei beneplacitum exegit vitam. Idem duo ejus fecere pueri, nominibus suis in Sergii et Bacchi nomen mutatis.

quorum ope
quod tunc factum fuerit,
miraculum
hic refertur,

60 Hoc ipsum miraculum in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 471 Baronius, Nicephorum citans, etiam recenset; verbis autem, quibus id facit, hanc observationem interserit: Frequens erat his temporibus peregrinatio ad sanctum Sergium martyrem, a quo, quæ singuli peterent, solerent accipere: qua re vulgata, factum est, ut a Judæo, dira patiente, vehementer dolor extorqueret, ut Deum sancti Sergii invocaret. Ita illi: licet autem, quod refert, prodigium, utpote a Nicephoro, sæculi xiv scriptore novemque adeo sæculis circiter a re gesta remoto, memoriæ primum proditum, fidem indubitam non mereatur, transcripta tamen, quam suggerit, observatio veritati consona apparet quantum ad frequentem, quam adstruit, temporibus illis seu sæculo quinto senescente ac proin, condita jam ab Alexandro, Hierapolitano episcopo, Resaphæ Sanctis ecclesia, murisque civitate hac munita, fieri solitam ad S. Sergium seu ad sacrum huic et S. Baccho Resaphense templum peregrinationem. Cum enim hæc erga Sanctos veneratio verosimiliter quidem jam inde ex dictis a sæculo v initio seu ante conditam Sanctis Resaphensem ecclesiam, certo autem, uti infra ostendam, sæculo vi locum habuerit, eidem sane etiam sæculo v, cum condita jam esset dicta ecclesia, locum fuisse, verosimillimum videtur.

frequentibus
ad sepulcrum
suum peregrinationibus
fuisse honorati,

61 Ceterum Resapha ab eo circiter tempore, quo eam nova in SS. Sergii ac Bacchi honorem exstructa ecclesia ornavit, munimentisque auxit Alexander,

A *Alexander, Hieropolitanus episcopus, e singulari Resaphaque, mutato nomine, Sergiopolis fuit appellata.*

Alexander, Hieropolitanus episcopus, e singulari incolarum aliorumque in S. Sergium veneratione, posito antiquo nomine, Sergiopolis appellata fuisse videtur. Etenim apud Procopium de Bello Persico ad annum 540 et 542 Candidus Sergiopolitanus episcopus, et in concilio Constantino-politano, anno 554 celebrato, Abraham, Sergiopolitanus itidem episcopus, occurrit, landatusque Procopius, qui saeculo sexto floruit, ecclesiam S. Sergio sacram; seu potius locum, quo exstructa haec est, Sergiopolim ab antiquis nuncupatam fuisse, lib. II de Aedificiis, cap. 9 scribit: ut proinde Resapha Procopii aetate seu saeculo sexto jam diu ac proin verosimilime haud dudum post annum circiter 451 seu post exstructam ab Alexandro Hieropolitano S. Sergio ecclesiam nomenclatione illa nova, posita veteri, insignita fuerit. Plura adhuc de ecclesia SS. Sergio et Baccho Resaphae extracta, de ipso hoc loco, Sergiopoli postea nuncupato, venerationeque ibidem Sanctis ac nominatim S. Sergio impensa dicere hic possem; verum chronologicus, quem sequi statui, ordo exigit, ut, antequam ea in medium adducam, alia nonnulla, tempore, quo gesta fuere, priora, lectorem edoceam.

§ V. Variæ ecclesiæ Sanctis saeculo VI exstructæ, aliæque in Oriente præcipue delata venerationis officia.

Maxima sane Sanctos ac nominatim S. Sergium veneratione saeculo quinto ac fortassis etiam citius in Syria, aut, si mavis, in amplissimæ hujus regionis provincia, Augusta Euphratesia nominata, fuisse affectos, luculentissime, quæ præcedenti disseruimus, evincunt; illam autem saeculo sexto plurimum increvisse, nec solis Syriae finibus mansisse circumscriptam, luculentissime pariter, quæ præsentii allaturi sumus, ostendent. A fonte, e quo, ut tunc ad Sanctorum cultum seu venerationem multum incrementi accesserit, ortum esse videtur, duco initium. Jam inde a saeculi sexti initio, et forte etiam a tempore anteriori Sancti nostri, uti ex dicendis colliges, etiam in Illyria Dardaniæque summa videntur veneratione fuisse gavisi, hique ambo alia ex parte erga Justinum ejusque nepotem Justinianum, postea imperatores, qui illo terrarum tractu oriundi erant, maximeque fortassis amborum Sanctorum ex hausto in patria in eos affectu reverentes, singulari plane modo sese benevolos exhibuisse perhibentur. Justinus ejusque nepos Justinianus apud Anastasium imperatorem, cujus servitio erant adstricti, perduellionis paulo ante illius obitum, qui anno 518 evenit, fuerant accusati, erantque, ut apparet, morte ab eo indubie damnandi; verum, imperatore oblata sibi terrificam in somnis visione a nece eis inferenda absterrito, liberi evasere.

65 Qui rem gestam scribant Zonaras et Cedrenus, ipsi horum scriptorum verbis, postea, quid de eorum narratione statuendum appareat, edicturus, primum propono. Prior sequentibus hisce Annalium lib. XIV, cap. 4 utitur: Anastasius imperator a Justino et Justiniano necandis visionem fuit absterritus.

Hac illi non unum tantum, ut Zonaras et Cedrenus scribunt,

suis paulo ante obitum, nunciatis sibi insidiis, multos comprehenderat, atque inter alios Justinum et Justinianum, qui post rerum potiti sunt, atque in animo habebat eos occidere. Sed deterritus est somnio, cum vir terribilis ei astitisse visus esset, ac diceret: Justino et Justiniano ne quid mali feceris; nam uterque suo tempore Deo inserviet; posterior vero in contexto a se historiarum Compendio istis: Anastasius... paulo antequam moreretur, delatis ad ipsum insidiarum sibi factarum indicibus, multos corripit atque interfici jussit. In captis fuerunt etiam Justinus et Justinianus; quos cum necare statuisset, terribilis quidam ei in somnis adstitit, ita dicens: Tibi quidem, o imperator, permissum est, reliquos insidiatores tollere; a Justino autem et Justiniano maleficium omne abstine; nam non licebit, te eis, utcumque velis, male facere. Cumque Anastasius diceret, eos reos esse læsæ imperatoris majestatis, respondit ille, esse eos vasa consilio Providentiæ exequendo apta, et utrumque suo tempore Deo operam navaturum. Atque hos quidem duos Anastasius crimine absolvit; insomnium vero suo tempore exitus comprobavit. Uterque enim eorum post Anastasii mortem imperio functus est. Ut itaque sub Vita suæ finem Anastasius imperator Justinum et Justinianum, postea imperatores, læsæ majestatis crimine, cujus facti erant rei, absolverit, terrificam ad id viri, in somnis sibi apparentis, illosque necari vetantis, specie, si modo Zonaras et Cedrenus recitatis verbis recte scribant, fuerit impulsus; verum Anastasium, ut Justino et Justiniano parceret, non viri dumtaxat unius, sed duorum, quorum alter S. Sergius, alter S. Bacchus exstiterit, terrificam specie motum fuisse, memoriæ etiam proditum est, idque a scriptore, Zonara et Cedreno antiquiore, si Alemanno in suis in Arcanam Procopii Historiam Annotationibus fides sit.

64 Etenim in sextum hujus caput, quo, Justinum, cum apud Joannem Gibbum, sub quo, imperatorum exercitum in Isauros rebelles sub adit; ab Anastasio anno 491 imperii initium ducente, militabat, insimulatus criminis atque in carcerem conjectus fuisset, terrificam duci isti hominis visione semel, iterum ac tertio in somnis oblata, præsentissimo mortis periculo fuisse ereptum, Procopius refert, ita observat: Mirificam Justinianum liberationem alii quoque scriperunt, Joannes Zonaras, Cedrenus (horum duorum verba jam dedi) et Ephraemius in Chronico; verum alia plane ab hac est, quam Procopius (loca nempe proxime cit.) contigisse affirmat, in Isauros copias ducente Joanne Gibbo, sub cujus potestate tum agebat Justinus, nempe initio principatus Anastasii; nam extremo ejusdem imperio Justinus erat patricius, senator et comes Prætorianorum; idque magis ac magis confirmat, quod Justinianus, Justinianus nepos, cum Gibbus ductabat exercitum, plane puer erat, neque versabatur in castris, ut criminis aut carceris avunculi, quæ illi narrant, socius esse posset: nam candidata militia, quemadmodum ait Victor Tunnensis, functus est sub initium imperii Justinianus. Ergo secundo Justinus in carcerem ab Anastasio conjicitur cum Justiniano nepote, tunc trigenario majore, perduellionis insimulatus. Eripitur vero non ea hominis specie apparente, ut Zonaras (adi ejus verba proxime recitata) et alii scribunt, quam hic Gibbo, militiae magistro, apparuisse Procopius refert; sed visis

AUCTORUM
C. B.

E

F

pe <